

Profilaktyka dla Ciebie - cytologia

**Rozwój profilaktyki onkologicznej wśród
kobiet realizowany przez Ośrodek
Profilaktyki i Epidemiologii Nowotworów S.A.
na terenie całej Wielkopolski**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

dofinansowany ze środków Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014–2020, w ramach Działania 6.6 Wspieranie aktywności zawodowej pracowników poprzez działania prozdrowotne, Poddziałanie 6.6.1 Wspieranie aktywności zawodowej pracowników poprzez działania prozdrowotne

Profilaktyka dla Ciebie - cytologia

Badanie cytologiczne – to skuteczne, bezbolesne i bezpieczne badanie komórek pobranych z szyjki macicy.

Badanie cytologiczne pozwala wykryć stany przednowotworowe i nowotworowe szyjki macicy, w czasie kiedy nie ma żadnych objawów. Daje możliwość oceny, czy znajdujemy się w grupie ryzyka zachorowania na raka szyjki macicy.

Do pobrania rozmazu cytologicznego wykonywanego przez lekarza ginekologa lub położną wykorzystuje się sprzęt jednorazowego użytku, tj. wziernik ginekologiczny i szczoteczkę cytologiczną.

Przebieg badania: lekarz lub położna zakłada wziernik do pochwy, pobiera za pomocą specjalnej szczoteczki komórki znajdujące się na tarczy i w kanale szyjki macicy, a następnie nakłada rozmaz na szkiełko cytologiczne. Rozmaz przekazywany jest do oceny mikroskopowej.

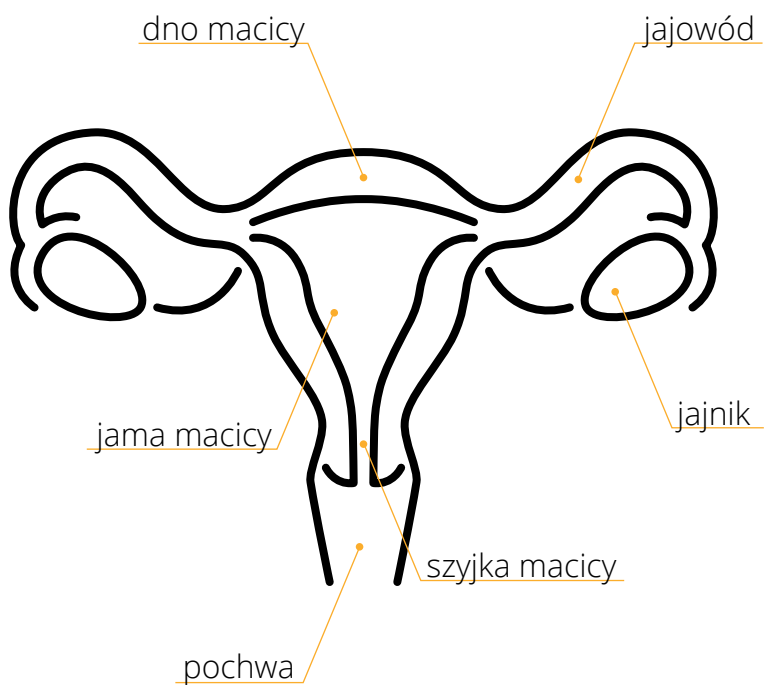
Anatomia szyjki macicy:

Szyjka to końcowy odcinek macicy uwypuklający się do pochwy. Wyróżniamy część pochwową oraz nadpochwową. Przez szyjkę przechodzi kanał szyjki, który od góry łączy się z trzonem macicy, a u dołu uchodzi do pochwy w miejscu zwanym ujściem zewnętrznym.

Część pochwowa i tarcza szyjki pokryte są nabłonkiem płaskim, kanał szyjki wyścielony jest nabłonkiem gruczołowym. Pomędzy tymi nabłonkami znajduje się strefa przejściowa, w której rozwija się większość nowotworów szyjki macicy. W związku z tym, prawidłowo pobrany rozmaz cytologiczny musi zawierać komórki nabłonka płaskiego, nabłonka gruczołowego oraz strefy przejściowej.

Celem Programu Profilaktyki Raka Szyjki Macicy jest zmniejszenie zachorowalności i umieralności kobiet w Polsce do poziomu osiągniętego w przodujących w tym zakresie krajach oraz podniesienie świadomości kobiet na temat profilaktyki raka szyjki macicy.

Program obejmuje populację kobiet zdrowych i nieodczuwających dolegliwości, w przedziale wieku 25-59 lat w 3-letnich odstępach czasu.

żeński układ płciowy

Program:

Program realizowany jest w trzech etapach:

1

etap podstawowy

pobranie wymazu cytologicznego

2

etap diagnostyczny

ocena mikroskopowa pobranego wymazu wg Systemu Bethesda (wynik podany w postaci szczegółowego opisu)

3

etap pogłębionej diagnostyki

ma na celu wyjaśnienie nieprawidłowości ujawnionych w badaniu cytologicznym (badanie kolposkopowe lub kolposkopowe z biopsją).

Cytologia ma szczególne znaczenie w zapobieganiu nowotworom, gdyż umożliwia wykrycie wczesnych postaci raka szyjki macicy i tzw. stanów przedrakowych, z których może rozwinąć się nowotwór. Raz w roku podczas kontrolnej wizyty u ginekologa powinny ją wykonywać wszystkie kobiety - bez względu na wiek - które rozpoczęły życie płciowe oraz kobiety od 18 - 20 roku życia.

Badanie cytologiczne z założenia nie powinno być metodą służącą wykrywaniu raka szyjki macicy. Powinno być metodą służącą zapobieganiu rozwojowi raka szyjki macicy, tzn. służącą wykryciu wczesnych zmian przednowotworowych, które - jeśli pozostawione nielezione - mogą wywoływać raka szyjki macicy.

Cytologia wykrywa również inne zmiany na szyjce macicy (nadżerki, stany zapalne) oraz zapalenia dróg rodnych.

Zgłaszalność na badania cytologiczne w Polsce jest daleka od oczekiwanej i obserwowanej w większości wysoko rozwiniętych krajów Unii Europejskiej. Według danych NHS (National Health Service) zgłaszalność na badanie cytologiczne np. w Wielkiej Brytanii jest ponad trzykrotnie wyższa niż w Polsce i wynosi około 80%. Badania wskazują, że objęcie populacji docelowej badaniami przesiewowymi w takim zakresie pozwala na zmniejszenie umieralności z powodu raka szyjki macicy o 95%.

Kiedy powinna zostać wykonana pierwsza cytologia w życiu?

Aktywne seksualnie kobiety powinny poddać się temu badaniu rok od pierwszego stosunku, a te, które jeszcze nie rozpoczęły współżycia – około 18 roku życia.

Jak przygotować się do pobrania wymazu cytologicznego?

- Na badanie nie należy zgłaszać się w czasie miesiączki
- Od ostatniego dnia miesiączki powinno upłynąć co najmniej 4 dni
- Na badanie należy zgłaszać się nie później niż 4 dni przed rozpoczęciem miesiączki
- Co najmniej 4 dni przed badaniem nie należy stosować żadnych leków dopochwowych
- Od ostatniego badania ginekologicznego/USG przezpochwowego powinien upłynąć co najmniej 1 dzień

Objawy na które należy zwracać uwagę:

- Nietypowe krwawienia z narządów rodnych
- Dolegliwości bólowe
- Upławy

Czynniki ryzyka rozwoju raka szyjki macicy:

- Przewlekłe zakażenie onkogennymi typami wirusa brodawczaka ludzkiego (HPV)
- Wczesne rozpoczęcie współżycia płciowego
- Wieloletnie stosowanie hormonalnych leków antykoncepcyjnych
- Duża liczba partnerów seksualnych
- Duża liczba porodów
- Wieloletnie palenie papierosów
- Niski status socjoekonomiczny
- Otyłość
- Dieta uboga w warzywa i owoce – niedobór wit. C, prowitaminy A, karotenoidów
- Stany obniżonej odporności
- Choroby zapalne narządów płciowych, przenoszone drogą płciową, inne niż HPV

Czynniki działające ochronnie:

- Dieta bogata w zielone i żółte warzywa
- Przestrzeganie higieny seksualnej i okolic intymnych
- Regularne badania cytologiczne

Zalecenia profilaktyczne:

- Regularne wykonywanie badań cytologicznych
- Szczepienie przeciwko zakażeniu wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV)

Czy nieprawidłowy wynik cytologii oznacza raka szyjki macicy?

Nie, to wcale nie oznacza, że kobieta ma raka szyjki macicy. Wynik badania cytologicznego jest uzależniony od bardzo wielu czynników. Może on świadczyć np. o stanie zapalnym czy obecności drożdżaków.

Czy cytologię wystarczy wykonać raz na trzy lata?

Nie – otóż badanie to trzeba wykonywać co roku. Jest to bardzo ważne, gdyż tylko regularna cytologia może wykryć raka szyjki macicy we wczesnym stadium, co daje prawie 100% szansę na jego wyleczenie. Ważne jest również to, czym wykonywana jest cytologia. Nie może być to ani szpatałka, ani wacik. Ginekolog musi zastosować specjalną elastyczną szczoteczkę.

Czy rak szyjki macicy jest chorobą uwarunkowaną genetycznie?

Rak szyjki macicy nie ma uwarunkowań genetycznych. Jego rozwój uzależniony jest między innymi od zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego HPV, którego przenoszą mężczyźni. Najbardziej onkogennymi typami wirusa są typy 16 i 18.

Każda kobieta może się spotkać z różnymi typami wirusa HPV – nawet kilka razy w życiu, ale nie muszą one ulegać przekształceniu nowotworowemu, gdyż organizm może go samoczynnie zwalczyć.

TWÓJ LEKARZ

**Rejestracja telefoniczna na badania
w OPEN i cytobusie:
61 855 75 28; 61 851 30 77; 609 000 082**

**Rejestracja telefoniczna w Centrum
Diagnostyki w Poznaniu:
61 847 87 27**

**Centrum Diagnostyki Ginekologia, Położnictwo, Usg
PL. Spiski 1, 60-614 Poznań tel. 61 847 87 27**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

